

ปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564¹

ภัทรานิษฐ์ พูลทรัพย์²

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดียาเสพติด เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ปัญหาเรื่องยาเสพติดเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องประสบกับปัญหานี้ อันถือเป็นภัยร้ายแรงเป็นอย่างมาก เพราะส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก ทุกประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับปัญหานี้ และพยายามแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งการป้องกันและปราบปรามภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่ปัญหายาเสพติดยังคงมีรูปแบบและวิธีการที่พัฒนาการอย่างเนื่องเช่นกัน โดยเฉพาะระบบเครือข่ายที่เป็นรากฐานของปัญหาที่แก้ไขได้ยากมาก

ปัจจุบันประเทศไทยต้องต่อสู้กับปัญหาเรื่องยาเสพติด ทั้งในระดับครอบครัว ระดับประเทศชาติ และในระดับโลก เพราะปัญหานี้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรมนุษย์ ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนความมั่นคงของประเทศชาติ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้เผชิญปัญหานี้มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เพราะการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมักดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นเครือข่ายที่สร้างความเสียหายและผลกระทบอย่างรุนแรงมหาศาลต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ทำให้กระบวนการยุติธรรมต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ กระบวนการสืบสวน สอบสวน การตรวจค้น การจับกุม การควบคุมตัว การรวบรวมพยานหลักฐาน การพิจารณาสั่งฟ้อง ไปจนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในระบบกฎหมายไทย การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่ผ่านมาของนั้น จะเน้นเรื่องการรักษาความสงบสุขและการควบคุมการก่ออาชญากรรม ด้วยวิธีการปราบปราม (Crime

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษา เรื่องปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รดทอง และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Control) มากกว่าการให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) อีกทั้งยังมุ่งเน้นการเพิ่มอำนาจรัฐในกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งในกระบวนการก่อนพิจารณาและในกระบวนการพิจารณาคดี โดยเฉพาะกระบวนการก่อนพิจารณาคดีเพราะเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการค้นหาความจริง และ นำไปสู่การพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ในกระบวนการพิจารณาคดี โดยการออกกฎหมายเพื่อให้อำนาจกับเจ้าพนักงานของรัฐให้มีอำนาจหน้าที่หลายประการ เช่น การตรวจ การค้น การจับ การควบคุมและขังไว้ในระหว่างการสอบสวน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวอาจเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมตัว หรือการควบคุมตัวไว้ในอำนาจของรัฐนอกเหนือจากอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการดำเนินคดีอาญา แต่ยังมีกฎหมายในลักษณะที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อทำการตรวจ การค้น การจับ การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยเพื่อทำการสอบสวน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมในคดีอาญา และ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงในการดำเนินคดี โดยการนำตัวผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในคดีอาญาปกติทั่วไปนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาคดีอาญาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคดีอาญาเสพติดนั้นแม้จะมีความเสี่ยงสูงต่อการ ถูกจับแต่เมื่อเปรียบเทียบกับผลที่จะได้รับแล้วจะเห็นว่าให้ผลตอบแทนสูง มีโอกาสสร้างรอยอย่างมหาศาล จึงเป็นเรื่องง่ายที่ทำให้คนตัดสินใจเข้าร่วมกระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงโทษที่จะได้รับตามมา ดังนั้นการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับคดีอาญาเสพติดจึงมีกฎหมายหลายฉบับเพื่อหวังให้ครอบคลุมการปราบปรามการกระทำความผิดให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเพื่อแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตั้งแต่ขั้นสอบสวน แสวงหาพยานหลักฐาน การสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี การให้อำนาจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยการออกพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 เพื่อให้อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ป.ป.ส.) ในการในการควบคุมผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยในคดีอาญาเสพติดเพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน โดยไม่ให้ถือว่าการควบคุมผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งการควบคุมตัว ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดีอาญาเสพติดไว้ในอำนาจรัฐนั้น หมายถึง มาตรการควบคุมตัวบุคคลตั้งแต่ในขั้นสอบสวนของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ป.ป.ส.) ก่อนพนักงานสอบสวน การควบคุมตัวในชั้นพนักงานสอบสวน การควบคุมตัวบุคคลระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล ดังนั้น การให้อำนาจจึงต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีความสมดุลกัน (Checks and Balances) ระหว่างอำนาจรัฐและสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เนื่องจากกระบวนการสอบสวนนั้นเป็นเพียงการดำเนินการกับผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น และยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ทั่วโลกยอมรับ ดังนั้นการให้อำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือ ผู้ต้องสงสัยของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ป.ป.ส.) ก่อนส่งให้พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นมาตรการการบังคับที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากมีกฎหมายให้อำนาจไว้ การ

ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยจึงสามารถกระทำได้ตาม แต่อย่างไรก็ตามการใช้อำนาจดังกล่าวควรจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานสากลของสหประชาชาติกล่าวคือ หลักการเพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1968 (Body of Principle for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment 1988) ที่กำหนดให้การจับกุมขังบุคคลระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาจะกระทำได้อต่อเมื่อเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights 1948) ที่กำหนดว่าบุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษโดยวิธีการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือทำให้เสื่อมเสียเกียรติไม่ได้ และบุคคลใดจะถูกจับ กักขังโดยพลการมิได้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าพบว่ายังมีปัญหานำอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 อยู่หลายประการด้วยกันซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาการให้อำนาจในการสอบสวนผู้ต้องหา แก่ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามมาตรา 11/1 (8) แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 กำหนดว่า “...เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (8) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด...” กล่าวคือ เมื่อมีการจับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตและการจำหน่ายนั้นมักเป็นการกระทำที่มีการแบ่งหน้าที่และสั่งงานกันตามลำดับชั้น และมีผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมากในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้บงการและรับผลประโยชน์ในท้ายที่สุด ประกอบกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นเป็นการกระทำผิดที่ไม่ผู้เสียหายโดยผู้เสียหายก็มีความต้องการในการแสวงหากลับไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ คดียาเสพติดจึงเป็นคดีที่ยากต่อการปราบปรามจับกุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือผู้บงการนอกเหนือจากความพยายามในหลาย ๆ ด้านแล้วหน่วยงานต่าง ๆ ก็มีความพยายามที่จะหามาตรการตามกฎหมายที่จะนำมาใช้เพื่อให้สามารถหยุดยั้งการกระทำความผิดตั้งแต่ต้นทาง หรือการนำตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือหัวหน้าองค์กรมาลงโทษให้ได้เพื่อตัดเครือข่ายอาชญากรรม มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ การนำหลักความผิดสมคบมาใช้ในการกระทำเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาบุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาเมื่อการกระทำของบุคคลนั้นครบองค์ประกอบภายนอก หรือได้กระทำครบขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและครบองค์ประกอบภายใน ซึ่งเป็นภาวะจิตใจภายในของจำเลย อันได้แก่เจตนาหรือประมาท รวมทั้งเจตนาพิเศษในบางกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้และกระทำความผิดดังกล่าวไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิดซึ่งเมื่อจำเลยได้กระทำครบองค์ประกอบดังที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดเช่นนั้นแล้ว

แม้การกระทำจะไม่บรรลุผลสมดังเจตนาของจำเลยแล้ว จำเลยก็ยังคงมีความผิดฐานพยายามกระทำความผิด ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากการศึกษาพบว่าในการสอบสวนคดียาเสพติดจะแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไปเพราะมีความยุ่งยาก ซับซ้อน อีกทั้งมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายต้องมีการควบคุมตัวผู้ต้องหาไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อ แสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมในการขยายผลไปถึงบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในเครือข่าย รวมทั้งขยายผลดำเนินการ ยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดจากยาเสพติด แต่การให้อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและ ประปรามยาเสพติดดังกล่าวเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติดในการ สอบสวนไว้อย่างกว้าง ๆ โดยไม่ได้กำหนดถึงรายละเอียดหรือหลักเกณฑ์ในการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ชัดเจน อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติดดังกล่าวจึงเป็น อำนาจนอกเหนือจากอำนาจของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นอำนาจ ตามกฎหมายที่กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (1) การสอบสวนหมายรวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบ ข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ฉะนั้น หากผู้ต้องหายังถ่ายเอา ยาเสพติดออกไม่หมด เจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติด อาจใช้อำนาจดังกล่าวในการควบคุมตัว ผู้ต้องหาไว้ได้โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่ในบันทึกจับกุม ควรให้ปรากฏแจ้งว่าได้ใช้ อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติด สามารถควบคุมตัวผู้ต้องหา ไว้เป็นเวลานานเท่าใด เริ่มตั้งแต่เมื่อใดและสิ้นสุดเมื่อใด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันเจ้าพนักงานมิให้ถูกฟ้องในเรื่อง การควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมโดยมิชอบ

ตลอดจนการใช้อำนาจในการสอบสวนนี้บางกรณีจึงเป็นการใช้อำนาจที่อยู่นอกเหนือกฎหมาย พยานหลักฐานที่ได้มาจึงอาจไม่ชอบด้วยกฎหมายทำให้การบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดก็ อาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การป้องกันและปราบปรามจึงไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามเจตนารมณ์ของการ บังคับใช้กฎหมาย การสอบสวนของเจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติดจึงมีความแตกต่างไปจาก การสอบสวนในคดีอาญาทั่วไป เมื่อพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ให้อำนาจ ในการสอบสวนกับเจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติดเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้กำหนด หลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะ ปัจจุบันการ สอบสวนในคดียาเสพติดดังกล่าวจึงต้องใช้หลักการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยอนุโลมจึงอาจไม่เหมาะสมแก่กรณีและไม่เพียงพอต่อการสอบสวนในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เกิด ปัญหาการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานป้องกันและประปรามยาเสพติดที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนด หรือเกิดการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การแสวงหาพยานหลักฐานที่ได้มาโดย ไม่ชอบ หรือแม้แต่การอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการแสวงหาประโยชน์จากการสอบสวนโดยไม่ชอบ เป็นต้น อีกทั้งคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนมากและรูปแบบของขบวนการมีการ

เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมอย่างรวดเร็ว การสอบสวนจึงย่อมต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์และเพื่อให้การทำงานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

ปัญหาการให้อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1 (4) ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน ตามมาตรา 11/6 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 กำหนดว่า “...เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1(4) ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดไว้เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควรให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไปทั้งนี้ โดยมีให้ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าว เป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” จะเห็นได้ว่าเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจในการควบคุมตัวมากกว่าที่พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดอำนาจในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้เพื่อทำการสอบสวนได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมงโดยมิให้ยับยั้งการควบคุมตัวของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งการควบคุมตัวพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเท่ากับว่าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดในคดียาเสพติดจะต้องถูกควบคุมตัวตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นระยะเวลา 5 วัน การให้อำนาจเช่นนี้ หากพิจารณาให้ลึกซึ้งจะเห็นได้ว่าเป็นการดำเนินการสอบสวนที่ซ้ำซ้อนกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะเมื่อเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสอบสวนแล้วต้องส่งเรื่องต่อไปให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการต่อ เช่นนี้จึงอาจกลายเป็นช่องว่างทางกฎหมายให้เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอาศัยอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนโดยไม่ชอบได้ และเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาว่าการให้อำนาจของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นสามารถกระทำได้หรือไม่ ขัดแย้งต่อหลักนิติธรรมหรือไม่ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายกระทำเกินขอบเขตในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมหรือไม่

อีกทั้งไม่มีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งถือว่าไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ 9 วรรคสามที่กำหนดว่า “บุคคลที่ถูกจับกุม หรือควบคุมตัวในคดีอาญา จะต้องถูกนำตัวไปศาล หรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายโดยพลัน เพื่อได้รับการพิจารณาในเวลาอันควรหรือมีการปล่อยตัว” ตลอดจนการควบคุมตัวผู้ถูกจับโดยไม่มีอำนาจจำเป็นและสมควรนั้นถือว่ามีผลต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หลักการ Habeas Corpus การควบคุมตัวผู้ถูกจับตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2564 นั้น กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานมีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน โดยมีให้ถือว่าการควบคุม ผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและเมื่อเจ้าพนักงานหมดอำนาจควบคุมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว หากเห็นสมควรให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งหากส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนก็จะมีอำนาจควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อีก 48 ชั่วโมงอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (21) “ควบคุม” หมายความว่าความถึง การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับโดย“พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ในระหว่างสืบสวนและสอบสวนเมื่อพิจารณาการควบคุมตัวผู้ถูกจับที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจควบคุมตัวรวมทั้งสิ้นถึงห้าวันก่อนที่จะไปพบศาลจะเห็นได้ว่าไม่ปรากฏว่าในระยะเวลาการควบคุมตัวดังกล่าวนั้นมีการตรวจสอบการใช้อำนาจควบคุมว่าการควบคุมนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือไม่มีการตรวจสอบถึงเหตุจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือไม่ อาจถือว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 นั้น มุ่งเน้นปฏิบัติตามทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) (Herbert Packer, 1968) จากแนวคิดของรูปแบบนี้เน้นหนักที่การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมอย่างเต็มที่ ส่วนเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นถือว่าเป็นเรื่องรองลงไป ที่กำหนดให้นำตัวผู้ถูกจับกุมไปยังศาลโดยไม่ชักช้ามีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่มีชอบกับผู้ถูกจับกุม โดยศาล หรืออำนาจตุลาการเป็นองค์กรที่มีอิสระ (independent) และเที่ยงธรรม (impartial) จึงเหมาะสมที่จะตรวจสอบการจับกุมและคุมขังโดยเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นองค์กรฝ่ายบริหาร ดังนั้น จะเห็นได้ว่าองค์กรตุลาการได้รับการยอมรับนับถือตลอดมาทุกยุคทุกสมัย เพราะเป็นอำนาจสถาบันที่คอยเป็นเครื่องเหนี่ยว การใช้อำนาจการกระทำที่ไม่ชอบ เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอาจกล่าวได้ว่าอำนาจตุลาการมั่นคงเพียงใด เสรีภาพของประชาชนก็บริบูรณ์เพียงนั้น เมื่อองค์กรตุลาการเป็นกลไกเป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมุ่งเสริมสร้างให้เกิดความสงบสุขในสังคมส่วนรวม ผู้ถูกจับซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of innocence) โดยหลักนี้ยังได้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสอง “...ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้...”

ดังนั้น แม้ว่ากฎหมายจะให้อำนาจเจ้าพนักงานในการควบคุมตัวผู้ถูกจับคดียาเสพติด แต่ควรจะต้องได้รับการตรวจสอบและการคุ้มครองจากองค์กรตุลาการซึ่งมีความเป็นความชอบธรรมอย่างยิ่งที่จะต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับ เพื่อให้ดำเนินการควบคุมการดำเนินคดีอาญาให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษ ผู้บริสุทธิ์ได้รับการคุ้มครองป้องกัน

จากกรณีดังกล่าวนี้ถือว่าการกำหนดระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ถูกจับที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Right) ที่กำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุม และควบคุม ที่กำหนดให้บุคคลที่ถูกจับกุม หรือควบคุมตัวในคดีอาญา จะต้องถูกนำตัวไปศาล หรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายโดยพลัน เพื่อได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันควร หรือมีการปล่อยตัว (ข้อ 9 วรรค 3) อีกทั้งในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุม ผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการสอบสวนโดยไม่มีความจำเป็นและสมควรนั้น ถือว่าผิดหลักการการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หลักการ Habeas Corpus เป็นมาตรการสำคัญในการคุ้มครองตัวผู้ถูกควบคุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหลักการของ Habeas Corpus นี้ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในมาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย “...การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ...” ในทางปฏิบัติ เจ้าพนักงานมักถือว่าระยะเวลาดังกล่าวเป็นอำนาจที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหา โดยไม่ได้คำนึงว่ามีเหตุที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ระหว่างคดีหรือไม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากการใช้กฎหมายเพื่อสนองความสะดวกของเจ้าพนักงานอย่างเดียว โดยไม่คำนึงสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งยังถือเป็นผู้บริสุทธิ์ ตามหลักการดำเนินคดีอาญา คือ บุคคลจะต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีการพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง และจะควบคุมตัวบุคคลนั้นโดยที่เขายังไม่มีความผิดไม่ได้เพราะฉะนั้น เมื่อบุคคลที่มีสถานะเพียงผู้ถูกจับยังไม่ได้รับการพิจารณาพิพากษาว่าผิดจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยหลักทั่วไปแล้วไม่สามารถจะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ และต้องปล่อยตัวไปหากจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาจะต้องกระทำโดยเหตุจำเป็นและเวลาที่เหมาะสม และต้องไม่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการควบคุมตัวผู้ต้องหาขึ้นสอบสวนนี้จะต้องกระทำเพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปโดยเรียบร้อยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมตัวผู้ต้องหาขึ้นสอบสวนโดยอาจกำหนดระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องหาเป็นไปตามความร้ายแรงของคดี และหากมีเหตุจำเป็นพนักงานสอบสวนก็สามารถขอขยายเวลาการควบคุมตัวได้อีกในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาเป็นหลัก มิใช่คำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเป็นสำคัญ

ปัญหาการให้อำนาจในการขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ตามมาตรา 11/4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 กำหนดว่า “ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามมาตรา 11/1 หรือมาตรา 11/2 ถ้าเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ ” การให้อำนาจกับเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในกรณีที่สามารถขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของเจ้า

พนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้โดยไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการใด ๆ ไว้เป็นการเฉพาะย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้เพราะคำว่า “บุคคลใด” มีความหมายกว้างมากไม่มีนิยามที่เฉพาะเจาะจงทำให้ตีความไปได้ว่าเป็นใครก็ได้ที่มีสภาพบุคคลตามกฎหมายก็สามารถช่วยเหลือเจ้าพนักงานได้หากเจ้าพนักงานร้องขอ เช่นนั้นย่อมเป็นปัญหาได้ว่าบุคคลนั้นเหมาะสมหรือไม่ในการให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงาน บุคคลประเภทใดที่ไม่เหมาะสมบ้าง วิธีการเลือกหรือหลักเกณฑ์ในการเลือกบุคคลใดเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานควรมีลักษณะเช่นใด เช่น ควรมีอายุเท่าไร เพศอะไร ลักษณะทางกายภาพสมบูรณ์แข็งแรง เป็นต้น เพราะการดำเนินการเกี่ยวกับคดียาเสพติดเป็นการเสี่ยงภัยที่มีอันตรายค่อนข้างสูงไม่ว่าจะเป็นการสืบสวน สอบสวน การจับกุม การตรวจการค้น ดังนั้นประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวหรืออายุยังไม่บรรลุนิติภาวะอาจไม่เหมาะสม เพราะการดำเนินงานเหล่านั้นต้องใช้องค์ความรู้และประสบการณ์พอสมควร อีกทั้งยังมิได้กำหนดไว้ให้ชัดเจนด้วยว่ากรณีใดบ้างที่เจ้าพนักงานจะขอให้ช่วยเหลือทำอะไรแค่ไหนอย่างไร แต่เท่าที่ทราบกันดีส่วนมากแล้วก็จะอยู่ในเรื่องของการสืบสวนหาเบาะแส การสอดส่อง หรือการช่วยจับกุมในเหตุการณ์ซึ่งหน้า ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้มีความเสี่ยงสูงมากต่อผู้ให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การที่ไม่มีอาวุธป้องกันตนเองทำให้บ่อยครั้งต้องสูญเสียผู้ให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงานซึ่งประเด็นก็ควรมีข้อกำหนดว่าจะสามารถให้ผู้ที่ไม่ให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงานพกอาวุธได้หรือไม่อย่างไรต้องพิจารณาความเหมาะสมของสภาพการณ์ที่ให้การช่วยเหลือด้วย และหากเกิดอันตรายแก่บุคคลนั้นจะทำเช่นไรบ้าง การเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลดังกล่าวคุ้มค่าหรือไม่กับการต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลของชาติ ประการต่อมาคำว่า “บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้” อำนาจในการช่วยเหลือในกรณีนี้ก็มิได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่ามีอำนาจช่วยเหลืออะไรได้บ้าง ช่วยได้แค่ไหนอย่างไร ขอบเขตของการใช้อำนาจอยู่ตรงไหนมิได้ระบุไว้ให้ชัดเจน เช่นนี้จึงอาจเกิดปัญหาการใช้การตีความที่ส่งผลต่อการใช้อำนาจนอกเหนือกฎหมายได้ ทำให้ประชาชนทั่วไปย่อมเกิดความสับสนว่าบุคคลใดเป็นเจ้าพนักงานบุคคลใดเป็นแค่ผู้ช่วยเจ้าพนักงานและอาจมีบุคคลอาศัยช่องว่างนี้แอบอ้างว่าตนปฏิบัติหน้าที่ตามที่เจ้าพนักงานร้องขอเพื่อแสวงหาประโยชน์จากประชาชนได้โดยมิชอบ ประการสุดท้ายคือ บุคคลที่เจ้าพนักงานร้องขอสามารถปฏิเสธได้หรือไม่ตามหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ หากปฏิเสธจะมีความผิดฐานไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานหรือไม่ เช่นนี้จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตลอดจนความปลอดภัยต่าง ๆ ในอันที่ใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจให้การช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานตามที่ร้องขอต่อไป เพราะหากไม่มีหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนประชาชนย่อมเกิดความเคลือบแคลงสงสัยไม่มีอะไรเป็นหลักประกันต่อสวัสดิภาพของชีวิต

จึงอาจส่งผลต่อการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งานได้ จนทำให้งานด้านการสืบสวนสอบสวนในคดียาเสพติดต้องมีอันสะดุด มีปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามเพิ่มขึ้นเพราะประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ

ปัญหาการในการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ตามมาตรา 11/7 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 กำหนดว่า“ การแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 125 หรือมาตรา 127 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพิติดมอบหมาย เว้นแต่กรณีที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีแล้วพนักงานอัยการเห็นควรแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 125 หรือมาตรา 127 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดเพิ่มเติม ให้พนักงานอัยการเป็นผู้อนุมัติให้แจ้งข้อหาเพื่อดำเนินคดีตามมาตรา นี้ และเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบทันที” ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ายาเสพติดนั้นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งในทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศความสงบเรียบร้อย และ ศีลธรรมอันดีของประชาชนและแม้รัฐบาลจะใช้มาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวดแต่ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหานี้ได้หมดหรือลดน้อยลงจากสังคมได้ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายยาเสพติดในปัจจุบันที่มีอยู่กระจัดกระจายอยู่หลายฉบับมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน โดยกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีผู้รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายกระจ่ายอยู่ในหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้นด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นสาเหตุให้การดำเนินการตามกฎหมายขาดเอกภาพและไม่ดำเนินในทางทิศเดียวกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในแต่ละประเทศย่อมประสบปัญหาที่แตกต่างกันตามลักษณะปัญหาที่แต่ละประเทศประสบอยู่สำหรับประเทศไทยนั้นประสบปัญหาที่เรียกได้ว่าครบวงจร คือ เป็นทั้งภาครัฐแนวหน้าแหล่งผลิตยาเสพติดภายในประเทศเส้นทางผ่านเข้าออกประเทศ ปัญหาที่ทำให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่เกิดประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่ จะเป็นการกระทำที่มีการแบ่งหน้าที่และสั่งงานกันตามลำดับชั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดให้การแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพิติดมอบหมาย เว้นแต่ เช่นนี้เป็นการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนและเป็นการทับซ้อนกับการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะตามที่กฎหมายกำหนดเมื่อเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดำเนินการสอบสวนเป็นที่

เรียบร้อยแล้วให้ส่งรายงานการสอบสวนให้เจ้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการสอบสวน และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดไว้ชัดเจนว่าเจ้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้กระทำความผิดทราบเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้คดีตามหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเมื่อเจ้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการสอบสวนเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะต้องสรุปสำนวนเพื่อส่งให้กับพนักงานอัยการดำเนินการพิจารณาต่อไป ดังนั้นหากกำหนดให้การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบหมาย อาจทำให้เกิดความสับสนในสายการบังคับบัญชาและเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ พนักงานสอบสวนนั้นขึ้นตรงกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ได้อยู่ภายใต้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพราะพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญาทั้งหมดไม่ใช่แต่เฉพาะคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น และตามอำนาจพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจในการแจ้งข้อกล่าวหาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องขออนุมัติ อีกทั้งการดำเนินการเช่นนี้อาจทำให้เกิดความล่าช้าในดำเนินคดีได้

นอกจากนี้การศึกษาปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 เพื่อให้การใช้อำนาจเกิดประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น โดยผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการให้อำนาจในการสอบสวนผู้ต้องหา แก่ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การให้อำนาจในการสอบสวนโดยไม่คำนึงถึงอำนาจของพนักงานสอบสวนอาจทำให้พนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดำเนินการสอบสวนโดยขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพจึงเห็นควรให้แก้ไขมาตรา 11/1 (8) แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 โดยให้กำหนดเพิ่มเติมว่าให้ดำเนินการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้การทำงานเกิดความสอดคล้องกันและลดขั้นตอนการสอบสวนที่ไม่จำเป็น ไม่ต้องให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องสงสัยต้องถูกสอบสวนเข้าไปขำมาโดยไม่มีเหตุอันควรอันเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเพื่อให้การดำเนินการสอบสวนเป็นไปตามหลักการสันนิษฐานผู้กระทำความผิดว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์” ซึ่งเป็นหลักการสากล

2. ปัญหาการให้อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1 (4) ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน จะเห็นได้ว่าการควบคุม

ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยในคดีอาญาเพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน โดยไม่ให้ถือว่า การควบคุมผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทำให้การควบคุมผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยเมื่อรวมกับพนักงานสอบสวนแล้วต้องถูกควบคุมตัวถึง 5 วัน เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมากและยังขัดกับหลักสันนิษฐานที่ว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นผู้บริสุทธิ์” อันเป็นหลักสากล จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขมาตรา 11/6 โดยให้ลดจำนวนวันในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยลดลงจาก 3 วัน เหลือ ไม่เกิน 48 ชั่วโมงนับแต่ควบคุมตัวได้ หรือ ให้พนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกันกับพนักงานสอบสวนในการสอบสวนผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยและสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยได้ ไม่เกิน 72 ชั่วโมงนับแต่ควบคุมตัวได้ เพื่อลดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและลดขั้นตอนการสอบสวนที่ไม่จำเป็นลง เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับเสรีภาพของประชาชน (Checks and Balances) ตลอดจนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลของสหประชาชาติ กล่าวคือ หลักการเพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1968 (Body of Principle for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment 1988) ที่กำหนดให้การจับกุมขังบุคคลระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาจะกระทำได้ต่อเมื่อเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมนั่นเอง

3. ปัญหาการให้อำนาจในการขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ การให้อำนาจกับ พนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่นนี้ อาจสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้เพราะคำว่า “บุคคลใด” มีความหมายกว้างมาก ประชาชนอาจเกิดความสับสนได้ และอาจมีบุคคลอาศัยช่องโหว่นี้แอบอ้างว่าตนปฏิบัติหน้าที่ตามที่ พนักงาน ป.ป.ส. ได้ร้องขอมาเพื่อหาประโยชน์จากประชาชนได้ จึงเห็นควรแก้ไข โดยควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ หรือ นิยาม ให้ชัดเจนว่าคำ “บุคคลใด” ตามมาตรานี้ หมายถึง กลุ่มคนใดบ้าง เช่น เป็นผู้มิอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 65 ปี เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเกิดความเหมาะสม เพราะถ้าเด็กไปหรืออายุมากไปอาจส่งผลเสียมากกว่า เช่น อายุน้อยไปอาจถูกชักจูงได้ง่ายการต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องของการยาเสพติดมีสิ่งที่จะต้องระมัดระวังมากมาย หรือหากอายุมากไปความคล่องแคล่วของร่างกายอาจไม่อำนวยในการปฏิบัติหน้าที่ได้ และควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของในการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไว้โดยชัดเจนว่าจะให้ทำอะไรได้บ้างควรมีขอบเขตเพื่อไม่ให้ถือโอกาสอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายสร้างความสับสนให้ประชาชนหรือแสวงหาประโยชน์กับประชาชนโดยมิชอบได้ ตลอดจนควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการดูแลเรื่องความปลอดภัยของประชาชนในการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพราะการต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ที่กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยในคดีอาญาเสพติดมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายทรัพย์สินมากพอสมควร

4. ปัญหาการในการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ตามประมวล

กฎหมายยาเสพติด เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและไม่เป็นการสร้างภาระขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับพนักงานสอบสวนจึงเห็นควรให้แก้ไขมาตรา 11/7 การแจ้งข้อกล่าวหาควรดำเนินประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากแจ้งข้อกล่าวหาไม่ครบก็สามารถแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มได้จึงไม่ควรร้องการอนุมัติเพราะจะทำให้เสียเวลาเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็นถึงอย่างไรพนักงานสอบสวนก็ต้องสรุปสำนวนส่งให้ผู้บังคับบัญชาอ่านก่อนส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาอยู่แล้ว อีกทั้งสายการบังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน กับ พนักงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นคนละสายกันจึงไม่ควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องมีหน้าที่รายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบทันที แต่ควรกำหนดให้พนักงานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหน้าที่ติดตามหรือร่วมกันสอบสวนและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของตนเองทราบจึงจะเหมาะสมกว่า

เอกสารอ้างอิง

กุลพล พลวัน, สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม,2547)

คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (พิมพ์ครั้งที่ 10),

(กรุงเทพฯ : วิญญูชน,2564).

จรัญ โฆษณานันท์, สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน : ปรัชญากฎหมายและความจริงทาง

สังคม (Human Rights without Frontiers : Philosophy Law and Sosial Reality),

(พิมพ์ครั้งที่ 3),(กรุงเทพฯ : นิติธรรม,2560).

บวรศักดิ์ อุวรรณโน, กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของ

กฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ,(พิมพ์ครั้งที่ 7),(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย,2564).

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณี

ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และ

สหรัฐอเมริกา,(กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

จำกัด,2556)

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ, ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและวิธีพิจารณาคดี

ยาเสพติด, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติด,2557).

ธานี วรภัทร์, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามแนวคิดของศาสตราจารย์

ดร.คณิต ฌ นคร, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน,2555).

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, โครงการวิจัย

สาเหตุและความจำเป็นในการบูรณาการกฎหมายยาเสพติดในประเทศไทย

(Causes and necessity for integration of the drug law in Thailand),

(กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กระทรวงยุติธรรม,2557).